

1. YLEISTÄ

Merkittävin tapaus vuonna 1983 oli arkiston muutto uusiin tiloihin, yleisöpalvelun ja toimistotilojen osalta. Vuoden alussa aloitettiin rakennustyöt Paasivuorenkatu 5:ssä olevien entisten kirjapainotilojen saamiseksi arkiston käyttöön ja työ saatiin luovutuskuntoon kesällä. Muutto alkoi kesä-heinäkuun vaihteessa ja jatkui vuoden loppuun asti. Avoimien ovien-päivä uusien tilojen esittelemiseksi oli 17.10. Uudet tilat sijaitsivat samassa ositteessa kuin vanhat tilat, sisäänkäynti on vain puoli kerrosta alempana. Varastokerrokset jäivät ennalleen.

Arkistolla on nyt käytössään yleisöpalvelu-, näyttely- ja työ- sekä toimistotiloja (myös arkistovarasto) maanpäällä 600 m^2 ja maanalaisia varastotiloja 496 m^2 , yhteensä 1096 m^2 . Arkiston kokonaistilat lisääntyivät täten noin 350 m^2 .

Työväen Arkiston toiminta on jatkunut edelleen yksityisarkistolain puitteissa ja valtionarkiston valvonnan alaisena.

Kiinnostus työväenperinnettä kohtaan on jatkuvasti kasvanut. Tämä on Työväen Arkiston osalta merkinnyt henkilökunnan osallistumista moniin työryhmiin ja asiantuntijatehtäviin. Myös kansainvälinen yhteistyö on tiivistynyt. Arkiston merkitys työväenperinteen kerääjänä ja taltioijana on entisestään vahvistunut.

Aineiston järjestämistyö on arkistossa edistynyt ripeästi vuoden aikana sekä vakinaisen henkilökunnan että valtionavun ulkopuolisen työvoiman toimesta. Lähinnä ammattiyhdistysliikkeen ja puoluetoiminnan arkistoja on järjestetty ja luetteloitu merkittävässä määrin. Kirjaston järjestämisessä on edetty melko pitkälle. Myös kattavan aikakauslehtikortiston laatiminen aloitettiin vuoden 1983 aikana.

Arkisto tuotti neljä uutta näyttelyä ja lisäksi yksi vanha näyttely kiersi useassa paikassa. Arkiston näyttelyiden kysyntä ulkopuolisille lisääntyikin voimakkaasti. Valtakunnallisen Työväentalonäyttelyn kierto hoidettiin myös arkiston toimesta. Vuoden aikana ilmestyi "Teemme näyttelyn"- opaskirjanen.

Arkistoaineistoa on vuoden lopussa noin 2400 hyllymetriä. Kirjastossa on noin 100 000 painotuotetta. Valokuvia on noin 50 000 kappaletta. Julisteita on luetteloitu noin 2400. Lipuja on 146 kappaletta. Työväen muistitietoa on tallennettu lähes 120 000 sivua.

Arkistoon tehtiin 1832 tutkijakäyntiä, puhelintiedusteluja selvitettiin 500, arkistoon kävi tutustumassa 7 ryhmää. Arkiston näyttelyitä kävi katsomassa 1890 henkilöä (sekä arkistossa että sen ulkopuolella). Suurin osa tutkijoista oli opiskelijoita (24.8 %), kandidaatteja (17.8%) sekä tiedottajia (12.6%), tohtoreita oli 7.0%. Eniten käytettiin Sosialidemokraattisen Puolueen arkistoja (29.1%) tilauksista, työväenyhdistysten arkistoja (16.5%) sekä ammattiyhdistysliikkeen (9.6%) ja henkilöosaston (9.3%) kokoelmia.

Taloudellista tukea arkisto on saanut valtionavun lisäksi Suomen Sosialidemokraattiselta Puolueelta, Kansan Sivistysrahastolta, Kansa-yhtiöiltä Sekä Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitolta, Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitolta, Metallityöväen Liitolta, Paperiliitolta, Rakennustyöväen Liitolta ja Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitolta.

2. HALLINTO JA HENKILÖKUNTA

Työvään Arkiston Säätiön hallitukseen ovat kuuluneet: liittopuheenjohtaja Aarne Koskinen (puheenjohtaja), hallintopäällikkö Maunu Ihalainen (varapuheenjohtaja ja rahavarainhoitaja), rehtori Jaakko Hyvönen, professori Jukka Nevakivi ja pääsihteerri Jussi Pikkusaari. Sihteerinä on arkistonhoitaja Esa Lahtinen.

Henkilökuntaan ovat kuuluneet:

Arkistonhoitaja, fil.kand Esa Lahtinen

Tutkija, yhteiskuntatiet.maisteri Heimo Huhtanen (sijaisena 1.10.-20.12. hum.kand Maria Lähteenmäki)

Tutkija, fil.kand. Simo Laaksovirta

Tutkija, valt.kand. Matti Simola

Arkistoavustaja Maire Lindholm

Arkistoapulainen, valt.kand. Marja-Liisa Hentilä(sijaisena 1.1.-30.9. ja 21.-31.12. hum.kand. Maria Lähteenmäki ja 1.10.-20.12. kasvatustiet.uo Satu Siitonen)

Siivooja Eevi Tarnanen (sijaisena 1.-30.6. yo Janna Haarti)

Arkiston järjestämistyössä ovat toimineet valtionavun ulkopuolisin varoin palkattuina yo Janna Haarti (1.7.-30.9.) ja kasvatustiet.yo Satu Siitonen (1.6.-30.9. ja 21.-31.12.). Muuttot aikana 1.6.-15.7. olivat avustamassa koululaiset Janne Hulkkonen, Henriikki Häsänen ja Robert Rasmus.

Työvään Sivistysliiton ja Työväänperinne ry:n varoin ovat kirjaston, aikakausilehdistön ja museoesineistön järjestämistyötä suorittaneet hum.kand markku Metsäranta ja fil.yo Veikko Rytönen (koko vuoden) sekä osan vuotta fil.yo Tapio Bergholm, valt.yo Reijo Kantola, valt.yo Jarmo Kantosalo, oikeustiet.yo Sirkku Kaskimo-Bergholm ja valt.yo Kirsti Stenvall.

Tilien hoidosta on huolehtinut Riitta Elovuo.

3. HANKINTA, JÄRJESTELY JA LUETTELOINTI

Arkistoaineiston kokonaismäärä oli vuoden lopussa noin 2400 hyllymetriä. Kasvua vuoden aikan oli noin 300 metriä. Arkistoa-aineistoa on luovuttanut 74 henkilöä tai yhteisöä (liite 1) ja lisäksi painotuotteita yms. on luovuttanut 130 henkilöä tai yhteisöä (liite 2). Arkistoon on tullut 16 sanomalehteä sekä 200 koti- ja ulkomaista aikakausilehteä.

Järjestämistyössä on sekä vakinaisen henkilökunnan että valti-onavun ulkopuolisin varoin palkatun henkilökunnan toimesta edistytty melkoisesti. Syksyllä 1982 aloitettiin uusi inventointijärjestelmä ja inventointiluettelolehtien ja luetteloiden mukaan Työväen Arkistossa on vuonna 1983 järjestetty ja luetteloi-
teloitu 2284 arkistoyksikköä. Kyseessä on samalla minimi, sillä luvussa ei ole mukana sitä lähinnä sporadista aineistoa, joka kylläkin on sijoitettu osastoille, mutta jota myöhemmin kokonaisjärjestämisen vuoksi ei ole nähty järkeväksi inventoida.

Noin puolet näin luetteloidusta aineistosta on ammattiyhdistysliikkeen aineistoa (1143 arkistoyksikköä, 1640 korttia ja perusaineistona on 1574 ammattiosastoa). Luettelo liitoittain on liitteenä. Tämän järjestämistyön on pääasiassa tehnyt Satu Siitonen Janna Haartin avustamana.

Arkiston vakinaisesta henkilökunnasta on järjestely- ja luettelointityötä suunnitellut ja johtanut Simo Laaksovirta. Inventointiluetteloita ovat laatineet Simo Laaksovirta ja Maria Lähteenmäki. Maria Lähteenmäki on järjestänyt myös vanhaa aikaisemmin karkealla tarkkuudella inventoitua ja inventoimatonta aineistoa ja hänen järjestämänsä arkistomateriaalin määrä on 1425 arkistoyksikköä. Osa Lähteenmäen järjestämästä ja inventoimasta ammattiyhdistysaineistosta on toimintavuonna toteutetun ammattiyhdistysaineiston (ammattiosastot ja teollisuusneuvostot) lopullisen järjestämisen yhteydessä liitetty niihin liitoittaisiin kokonaisuuksiin, joista on projektin yhteydessä laadittu luettelot ja joka aineisto on myös kortistoituu.

Kirjaston järjestämistä on suoritettu Työväen Sivistysliiton ja Työväenperinne ry:n rahoituksen turvin. Lähes kaikki kirjaston 100 000 kirjaa on saatu luokiteltua ja sijoitettua oikeille paikoilleen sekä aakkostettu. Korttien kirjoittamista ei ole vielä suoritettu. Vuoden lopussa aloitettiin aikakausilehtien järjestäminen ja kortistointi. Kirjastoprojektissa ovat työskennelleet Markku Metsäranta ja Veikko Rytönen koko vuoden ja osan vuotta Jarmo Kantosalo, Sirkku Kaskimo-Bergholm ja Kirsti Stenvall. Aikakausilehtien järjestämisen aloitti Reijo Kantola lokakuun alussa. Ulkopuolisen rahoituksen turvin luetteloi Tapio Bergholm 3 kk:n ajan arkiston museoesineitä. Arkiston puolelta on kirjaston järjestämistä johtanut Matti Simola, joka on myös kehittänyt luokitusjärjestelmää.

Vuoden aikana on mikrokuvattu Suomen Vaatetustyöläisten liiton toimikunnan pöytäkirjat 1938-1962, Suomen Kivityöntekijäin Liiton toimikunnan pöytäkirjat 1918-1923, Suomen Rakennustyöväen Liiton toimikunnan pöytäkirjat 1924-30, Maa-, Metsä- ja Uittotyöväen Liiton liittotoimikunnan pöytäkirjat 1923-30 ja Suomen Ammattijärjestön arkiston A, B ja D-sarjat vuosilta 1907-30 (diaarit, luettelot sekä lähteneiden asiakirjojen kopiot ja toimitteet). Lisäksi on kuvattu kaksi saksalaista lehteä Saksan Liittotasavallan Keskusammattijärjestön kirjastoa varten (negatiivikopiot jäivät Työväen arkiston käyttöön). Yhteensä on kuvattu 15 mikrofilmirullaa. Kuvauksen on hoitanut Monikko oy ja kuvaukseen liittyvät järjestelytyöt on tehnyt Matti Simola.

Arkistossa on muuten lisäksi suoritettu huomattavasti siirtoja. Koko sanomalehtikokoelma on siirretty arkistokerroksesta yläkerran uuteen arkistovarastoon samoinkuin useita arkisto ja kirjasto-osastoja. Arkiston osalta siirroista on huolehtinut Simo Laaksovirta ja kirjaston osalta kirjastoa järjestävät työntekijät.

Hankintamatkoja on Helsingin ulkopuolelle tehty Turkuun (Simo Laaksovirta, Esa Lahtinen, Veikko Rytönen ja Matti Simola), Hämeenlinnaan kaksi kertaa (Simo Laaksovirta, Esa Lahtinen ja

Matti Simola), Espooseen (Esa Lahtinen) sekä Vantaalle kaksi kertaa (Esa Lahtinen ja Matti Simola).

Valokuvakokoelmaa on myös järjestetty vuoden aikana ja luokitusjärjestelmää sekä säilytysolosuhteita kehitetty. Suomen Sosialidemokraatin kuvalaattakokoelmasta on valikoiden vedostettu paperikopioita. Laattoja ja kuvia, jotka eivät liity suoranaisesti arkiston toimialaan on luovutettu Suomen Valokuvaustaiteen Museoon sekä Helsingin Kaupunginmuseoon (Helsinki-aiheisia). Valokuvien järjestelytyötä on suorittanut Veikko Rytönen.

Valokuvien lisäksi on myös kirjoja luovutettu. Lähinnä vanhaa kaunokirjallisuutta ja järjestöjen pöytäkirjojen ja kertomusten kaksoiskappaleita on luovutettu Helsingin Yliopiston kirjastoon. Sanomalehtisidoksia on luovutettu Turun Yliopiston poliittisen historian laitokselle.

4. ARKISTON KÄYTTÖ JA TUTKIJAPALVELUT

Arkistoon tehtiin 1832 tutkijakäyntiä vuoden aikana. Määrä on toiseksi korkein arkiston historian aikana (nousua edelliseen vuoteen 4.0%). Puhelintiedusteluja selvitettiin 500 kappaletta (määrässä laskua edelliseen vuoteen 17.8%). Ryhmäkäyntejä oli 7 eli hieman vähemmän kuin aikaisemmin johtuen ilmeisesti muutosta. Arkiston näyttelyihin tutustui 1890 henkilöä, joista suurin osa arkiston ulkopuolella (nousua 731.9%).

Tutkijoiden absoluuttinen määrä oli 270 (vuonna 1982 308). Opiskelijat muodostavat edelleen suurimman kävijäryhmän (24.8%), seuraavina ovat kandidaatit (17.8%), tiedottajat (12.6%), tohtorit (7.0%), toimitsijat (4.4%), eläkeläiset (3.0%) sekä lisenssiaatit ja paperityöläiset (2.2%) Seuraavat ryhmät ovat taiteilijat, valokuvaajat, kirjastonhoitajat, kirjailijat, tutkijat ja sihteerit.

Tutkijoita varten on haettu esille 1424 kansiota ja sidosta, 469 erillistä asiakirjaa, 678 painotuotetta, 1079 lehteä, 8946 valokuvaa, 115 mikrofilmiä ja 63 muistitietokeräelmää. Yhteensä 12 774 arkistoyksikköä eli jonkin verran vähemmän kuin edellisenä vuonna(19492).

Painotuotteita on lainattu tutkijoille, kirjastoihin ja maakunta-arkistoihin on lähetetty kaukolainoja. Painamatonta aineistoa on lainattu niiden luovuttajille ja arkistonmuodostajille. Suoraan arkistosta on lainattu 443 yksikköä ja kaukolainoja on lähetetty 280 yksikköä. Lainauksen kokonaismäärä on 723 yksikköä (laskua edelliseen vuoteen 40.8%).

Maksullisia paperijäljenteitä on otettu 3418 kappaletta ja valokuvakopioita on teetetty 47 kpl. Kopioita on yhteensä toimitettu 3465 kappaletta (nousua edelliseen vuoteen 49.5%). Valokuvakopioita ovat tehneet valokuvaajat Kalevi Keski-Korhonen ja Matti Ylirotu.

Tilauksista yli neljäsosa on koskenut Sosialidemokraattisen Puolueen aineistoja (29.1%), seuraavina ovat työväenyhdistykset (16.5%), ammattiyhdistysliike (9.6%), henkilöosasto (9.3%), vuoden 1918 tapahtumat (5.2%), työ ja teollisuus (2.9%), Nuorisoliike (1.9%) ja tilapäislehdet (1.8%), Järjestys ja osuudet ovat suurin piirtein samat kuin edellisinä vuosina.

Lainauspuolella on ammattiyhdistysliikkeen aineisto ollut käytetyintä (30.2% lainauksista), seuraavina ovat työväenyhdistykset (28.6%), henkilöosasto (7.9%), Sosialidemokraattinen Puolue (5.8%), vaaliaineistot (4.6%), raittiusliike (3.9%), lehdistö (1.8%) ja kaunokirjallisuus (1.4%). Seuraavina ovat sosiaalipolitiikka, työväen urheiluliike ja sisäpolitiikka (kukin 1.2%).

Näyttelyaineistoa on lainattu mm. Eduskunnan kirjastoon.

Ryhmäkäynneillä ovat arkistoon tutustuneet mm. Helsingin

Yliopiston poliittisen historian seminaariryhmä, Suomen tieteellinen kirjastoseura, Helsingin Työväenopiston kirjallisuuspiiri, TSL:n Vammalan opintojärjestö sekä SDP:n piirisihteerit. Huomattavin ulkomainen vieras oli professori Dieter Fricke (DDR), joka on huomattavimpia työväenliikkeen tutkijoita koko maailmassa. Osa pohjoismaiseen työväenliikkeen historian tutkijoiden seminaariin osallistuneista ulkomaisista tutkijoista tutustui myös arkistoon.

Arkistossa on laadittu laajoja selvityksiä koti- ja ulkomaille (mm. Lontooseen ja Madridiin) arkistosta ja aineistoista. Selvitykset on laatinut pääasiassa Simo Laaksovirta.

Yleisönpalveluajat ovat edelleen olleet talviaikaan arkisin klo. 11-17.00, tiistaisin ja torstaisin klo. 11-20.00 ja arkipyhien aattoina klo. 10-14.00. Kesäaikaan aukioloajat ovat olleet arkisin klo. 10-16.00, tiistaisin ja torstaisin klo. 10-20.00 ja aattoina klo. 10-14.00. Yleisönpalvelusta on vastannut pääasiassa Maire Lindholm (hänen sairaslomansa aikana Maria Lähteenmäki). Arkistoesittelyistä ja opintoneuvonnasta ovat huolehtineet Simo Laaksovirta, Esa Lahtinen ja Matti Simola sekä muistitiedion osalta Heimo Huhtanen.

5. NÄYTTELYTOIMINTA

Arkiston näyttelytoiminta oli vuonna 1983 melko laajaa. Arkistossa tuotettiin neljä uutta näyttelyä ja lisäksi vanhoista näyttelyistä "Sata vuotta työväenliikettä" oli esillä usealla paikkakunnalla. Kävijöiden määrä nousi yli 700%, johtuen siitä, että näyttelyitä oli esillä arkiston ulkopuolella.

Maaliskuussa valmistui näyttely "Karl Marxin kuolemasta 100 vuotta". Huhtikuussa valmistui näyttely "K.H.Wiikin syntymästä 100 vuotta". K.H.Wiikihän oli Työväen Arkiston pitkäaikainen arkistonhoitaja (1910-1926), joten hänen muistamisensa näyttelyn avulla oli luonnollista. Elokuussa järjestettiin Forssassa

SDP:n vuoden 1903 puoluekokouksen vuosijuhla ja sinne arkisto valmisti näyttelyn "Työ, aate, liike. Forssan kokous ja ohjelma. Ohjelman aika ja uusi ohjelma". Forssan tilaisuuden jälkeen näyttely oli esillä Työväen Arkistossa vuoden loppuun. Avoimien ovien päivää varten valmistettiin pieni näyttely Työväen Arkiston historiasta, uusien tilojen rakentamisesta ja muutosta. Avoimien ovien päivänä kaikkien neljä näyttelyä olivat esillä.

Vanha näyttely "Sata vuotta työväenliikettä" oli esillä Tornion kaupungintalossa, Murikassa pohjoismaisten työväenliikkeen historian tutkijoiden seminaarin aikana sekä Viialan työväentalolla. Uusista näyttelyistä Forssan näyttely oli luonnollisesti Forssassa samoin kuin osa Karl Marx-näyttelystä. K.H.Wiik näyttely oli Malmin työväentalolla pidetyssä Wiikjuhlassa, SKDL:N sosialistien kokouksessa sekä Tapiolan sos. dem. kerhon kokouksessa.

Vuonna 1982 valmistuneen valtakunnallisen työväentalonäyttelyn kierrätys hoidettiin arkistossa vuoden 1983 aikana. Matti Simola kävi myös avaamassa näyttelyn Riihimäen työväentalomuseossa.

Matti Simola kirjoitti, toimitti ja taittoi opaskirjasen "Teemme näyttelyn", joka julkaistiin TSL:n työväen historia ja perinne-sarjassa (sarjan neljäs teos). Tämä on ensimmäinen suomenkielellä kirjoitettu kokonaisteos näyttelyiden tekemisestä. Toistaiseksi teosta on käytetty eniten ulkomailla lähinnä Tanskan paikallishistoriallisissa arkistoissa sekä Tanskan Ammattijärjestön näyttelyjaostossa.

Arkiston näyttelyt on suunnitellut Matti Simola. Toteutuksessa ovat avustaneet pääasiassa Maria Lähteenmäki ja Veikko Rytkönen. Telineapua on saatu Työväen Sivistysliitosta.

6. KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Vuosi 1983 oli ehkä tähän mennessä vilkkain kansainvälisen toiminnan vuosi Työväen Arkiston osalta. Kansainvälisiä kokouksia yms. oli sekä ulkomailla että kotimaassa.

Työväenarkistojen ja tutkimuslaitosten kansainvälisen järjestön (International Association of Labour History Institutions) kokous pidettiin syyskuussa Firenzessä. Työväen Arkiston edustajana oli paikalla Esa Lahtinen.

Tukholman Työväenarkistossa järjestettiin kesäkuussa pohjoismaisten työväenarkistojen kokous. Paikalla olivat Esa Lahtinen, Maria Lähteenmäki ja Matti Simola. Seuraava kokous on Suomessa 1986.

Sulitjelmassa, Norjassa järjestettiin pohjoismainen työväenperinnerinneseminaari, jossa käsiteltiin työväenmuseokysymyksiä. Esa Lahtinen oli paikalla kertomassa Suomen tilanteesta.

Pohjoismaisten paikallishistoriallisten arkistojen kokous järjestettiin Tanskassa (jatkoa Ruotsissa 1981 pidetylle kansanliikearkistokokoukselle). Suomen toisena edustajan oli Matti Simola, joka alusti Suomen kotiseutuarkistojärjestelmästä.

Pohjoismainen etnologiseminaari oli Kööpenhaminassa. Heimo Huhtanen alusti siellä työväen arkistotoiminnasta.

Murikassa Tampereen lähellä järjestettiin pohjoismaisten työväenliikkeen historian tutkijoiden seminaari, jossa Esa Lahtinen alusti Pohjois-Kalotin työväenliikkeen historiallisista lähteistä. Paikalla olivat myös Heimo Huhtanen, Simo Laaksovirta ja Maria Lähteenmäki.

Esa Lahtinen teki Suomen Kulttuurirahaston apurahan turvin opintomatkan Kööpenhaminan, Amsterdamin ja Bonnin työväenarkistoihin. Matti Simola teki Suomalais-tanskalaisen Kulttuuri

rahaston apurahalla opintomatkan Kööpenhaminan työväenarkistoon sekä tutustui samalla matkalla Örebron läänin kansanliikearkistoon että Gentoften paikallishistorialliseen arkistoon.

Matka-apurahoja on lisäksi saatu Opetusministeriöltä sekä Suomen Sosialidemokraattinen Puolue maksoi Esa Lahtisen Sulitjelman matkan.

Lisäksi Työväen Arkisto osallistui DDR-Kulturzentrumin yhteistyössä Kansan Arkiston ja SAK:n Ammattiyhdistysarkiston kanssa järjestettyyn tilaisuuteen, joka käsitteli Saksan marraskuun vallankumouksen 1918 historiaa.

7. TYÖVÄEN MUISTITIEDON KERUU

Työväen muistitietotoimikunnan tehtävänä on työväen muistitiedon keruu, järjestäminen ja julkaisutyö sekä historian ja perinteen tutkimuksen ja niihin liittyvän harrastuksen edistäminen. Työväen muistitietotoimikunta toimii Työväen Arkiston yhteydessä ja Työväen Arkiston Säätiön alaisuudessa.

Toimikuntaan ovat kuuluneet: puheenjohtajana fil.tri Matti Hako, varapuheenjohtajana arkistonhoitaja Esa Lahtinen ja jäsenenä arkistonjohtaja Pekka Laaksonen, arkistonhoitaja Raili Oittinen, pääsihteeri Jussi Pikkusaari, valistussihteeri Erkki Rautee, apulaisosastopäällikkö Viljo Ripatti, apulaisprofessori Matti Sarmela ja professori Hannu Soikkanen sekä varajäsenenä arkistoavustaja Anna-Liisa Lehtoranta, osastopäällikkö Uuno Nokelainen, tohtori Arvo Santonen ja tutkija Matti Simola. Työvaliokuntaan ovat kuuluneet Hako, Lahtinen, Rautee, Simola ja tutkija Heimo Huhtanen, joka on toiminut sihteerinä ja ollut toimikunnan päätoiminen työntekijä.

Vuoden aikana jatkuivat aikaisemmin käynnistetyt yleiskeruut. Sota-aikaa koskeva uusi kysymyssarja julkaistiin. Kirjallisena

tallennettiin yli 1000 sivua ja lisäksi äänitteitä. Tähän mennessä on kerätty muistitietoa lähes 120 000 sivua yli 5000:lta kertojalta.

Toimikunnana tiedotuslehti "Tallentaja" ilmestyi vuoden alussa 40-sivuisena. Siinä käsiteltiin työväenliikkeen historian-tutkimusta ja perinteenkeruuta.

Toimikunnan julkaisusarjan toimitustyötä jatkettiin ja suunnitteilla on myös muita julkaisuja (kronologian laajentaminen, elämänkertaopas). Vuoden aikana käynnistettiin laaja keräystoiminta Eläkkeensaajien keskusliiton piirissä. Tätä varten toimikunnassa laadittiin kilpailusääntöjä ja konsultoitiiin liittoa.

Keruutyön toimisto on Työväen Arkistossa. Toimikunnan päätoimen tutkija, yhteiskuntatieteiden maisteri Heimo Huhtanen on huolehtinut kokoelmien järjestämisestä ja luetteloinnista sekä hoitanut toimisto- ja tiedotustehtävät. Hän on osallistunut myös alan kansainväliseen toimintaan (ks.luku 6.). Huhtasen sairasloman aikana noin kahden kuukauden ajan on muistitiedon keruuseen liittyvistä tehtävistä huolehtinut Simo Laaksovirta osittain oman toimensa ohella.

8. EDUSTUKSET, ALUSTUKSET YM.

Arkiston henkilökunta on ollut mukana seuraavissa elimissä ja tehtävissä:

Helsingin kaupunginmuseon johtokunta: Matti Simola (varajäsen Simo Laaksovirta)

Kansan Sivistysrahaston työväentaloryhmä: Heimo Huhtanen ja Simo Laaksovirta

Kansan Sivistysrahaston valtuuskunta: Esa Lahtinen (varajäsen Matti Simola)

Museoviraston Suomenlinnatyöryhmä: Matti Simola
Opetusministeriön työväenperinnetyöryhmä II: Esa Lahtinen
Pohjoismaista työväenliikkeen historiantutkijoiden ja laitos-
tosten kokousta valmisteleva työryhmä: Esa Lahtinen
SDP:n historiatoimikunta: Esa Lahtinen (sihteeri)
SDP:n perinnepoliittinen toimikunta: Esa Lahtinen (sihteeri)
SONK:n historiatoimikunta: Simo Laaksovirta ja Esa Lahtinen
Suomen II arkistopäivien järjestelytoimikunta: Matti Simola
TSL:n työväenliikkeen historian toimikunta: Heimo Huhtanen
ja Matti Simola(työvaliokunta) ,Simo Laaksovirta ja Esa
Lahtinen
TUL:n liikuntahistorian työryhmä: Matti Simola
Työväenperinne ry: Esa Lahtinen (sihteeri)
Valtion Virkamiehet ry: Matti Simola (puheenjohtaja), Heimo
Huhtanen (toimikunnan jäsen)

Kansan Sivistysrahaston apurahojen jakotilaisuudessa Esa Lahtinen piti esitelmän työväenliikkeen perinnepolitiikasta. Opetusministeriön työväenperinnetyöryhmän järjestämässä museo-seminaarissa Esa Lahtinen alusti pohjoismaiden työväenmuseoista. Matti Simola luennoi arkistohoidosta ja järjesti demonstraation Etelä-Pohjanmaan kesäyliopiston urheiluarkistokursilla.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran järjestämään muistitiedon keruuta ja tallentamista sekä tutkimusongelmia käsittelevään seminaariin osallistuivat Heimo Huhtanen, Simo Laaksovirta ja Esa Lahtinen.

Voionmaan opistolla pidettyyn suomalaisten työväenliikkeen historiantutkijoiden neuvottelutilaisuuteen osallistui Simo Laaksovirta. Pietarsaareissa Jätkän kulttuuripäivien yhteydessä järjestettyyn työväenlauluseminaariin osallistui Heimo Huhtanen

Valtionarkiston arkistohoitokurssille osallistuivat Maria Lähteenmäki ja Matti Simola.

Liitteet: 1. Arkistoaineiston luovuttajat vuonna 1983

2. Painotuotteiden yms. luovuttajat vuonna 1983

3. -8. Tilastotietoja

LIITE 1

ARKISTOAINEISTON LUOVUTTAJAT VUONNA 1983

Aremainos
 Ay-arkisto
 Espoon sos.dem. kunnallisjärjestö
 Etelä-Hämeen sos-dem.piiri
 Reino Hartman (Espoo)
 Henrik Helenius (Helsinki)
 Helsingin sos.dem. keskusteluseura
 Helsingin sos-dem-piiri
 Tellervo Henrikson (Jokela)
 Reijo Hietala (Kauniainen)
 Unto Hirvonen (Helsinki)
 Olavi Hurri (Inkoo)
 Tuija Ihalainen
 Erling Jiglund (Boden)
 Sirkka-Liisa Jääskeläinen
 Seppo Kajas (Helsinki)
 Erkki Kannosto (Helsinki)
 Eeva Karttunen (Joensuu)
 Kalle Karvonen
 Kalervo Ketola (Espoo)
 Anneli Koivisto (Helsinki)
 Ilona Koivisto-Nieminen (Tampere)
 Esko Korkeamäki (Viiala)
 Kulutusosuuskuntien Keskusliitto
 Kustannus Oy Kansanvalta
 Erkki Laherma (Helsinki)
 Anneli Laitinen (Espoo)
 Ritva Lanttola (Kauhava)
 Lapin sos.dem.piiri
 Lappeenrannan sos.dem. opiskelijayhdistys
 Ty Leimahdus (Suomusjärvi)
 Lohjan työväenteatterin kannatusyhdistys
 Metallityöväenliitto
 Eino Merikanto
 Olavi Niemi (Helsinki)

Kaisa Nieminen (Espoo)
Nummenmäen sos.dem. yhdistys
Oulun kaupunginarkisto
Oulun sos.dem.piiri
Erik Palin (Turku)
Kaarlo Parviainen (Turku)
Pohjois-Karjalan sos.dem.piiri
Rautalammin ty
Reitkallin ty
Risto Reuna (Helsinki)
Matti Riikonen (Vantaa)
Matti Rinkinen
Lauri Sivonen
Someron Kk:n ty
Kalevi Sorsa
Sosialidemokraattiset Naiset
Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliitto (SNK)
Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue
Suomen Sosialidemokraattinen Raittiusliitto
Strömforsin ty
Aatos Suominen
Unto Suominen (Helsinki)
Ilkka Taipale (Helsinki)
Taksvärkkitoimikunta
Pekka Toivanen (Pietarsaari)
Erkki Tuomioja (Helsinki)
Tero Tuomisto (Helsinki)
Työväen Näyttämöiden Liitto
Reijo Uhlgren (Helsinki)
Viljo Uitto
Uudenmaan sos.dem.piiri
Valkeakosken sos.dem. kunnallsijärjestö
Varkauden ty
Martti Åberg

LIITE 2

PAINOTUOTTEIDEN YMS. LUOVUTTAJAT VUONNA 1983

Anni Aaltonen (Espoo)

Aikamerkki

Arbeiderbevegelsens Arkiv (Oslo)

Arbejderbevaegelsens Arkiv og Bibliotek (København)

Arbetarrörelsens Arkiv (Stockholm)

Arbejdmuseet (København)

Henning Bender (Aalborg)

Susane Krogh Bender (Gentofte)

Tapio Bergholm (Helsinki)

Bibliothek der Archivs der Sozialen Demokratie (Bonn)

Centre International de Reserchers sur l'Anarchisme (Geneve)

DDR-Kulturzentrum

DDR:n suurlähetystö

Elanto

Jouni Eerola

Eläketurvakeskus

Ensi Kotien Liitto

Jouko Erkkola (Tampere)

Eteenpäin (Kotka)

Folkrörelsernas Arkiv i Örebro län

Dieter Fricke (Jena)

Fondazione Feltrinelli (Milano)

Friedrich-Ebert-Stiftung

Rune Hagen (Tromsø)

Jyrki Heinonen

Helsingin Puistotyöntekijäin ammattiosasto

Helsingin Yliopiston tal. ja sosiaalihistorian laitos

Helsingin Työväenyhdistys

Helsingin sos-dem- nuorisopiiri

Kaarlo af Heurlin

Göran Henrikson (Örebro)

Hotelli- ja ravintolahenkilökunnan Liitto HRHL

International Association of Labour History Institutions
(Zürich)

International Communication Agency (Helsinki)
Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (Amsterdam)
Veikko Iskanius
Tore Johansson (Stocholm)
Jyväskylän Yliopiston etnologian laitos
Jyväskylän yliopiston historian laitos
Pekka Järvinen (Helsinki)
Jorma Kalela (Helsinki)
Kansan Arkisto (Helsinki)
Kansan Sivistysrahasto (Helsinki)
Kansa-yhtiöt (Helsinki)
Kansan Sivistystyön liitto (Helsinki)
Kansallismuseo (Helsinki)
KELA
Kehityksen Kirjapaino (Pori)
Keskusliike OTK (Helsinki)
Keskustan ja Maaseudun Arkisto (Helsinki)
Antti Kujala (Helsinki)
Pentti Kulmala (Jokioinen)
Vesa Kurkela (Helsinki)
Kruunuhaan sos.dem.yhdistys (Helsinki)
Liga für Völkerfreundschaft der DDD (Berlin)
Liikeliiitto
Leo Lintunen
Lohjan museo
Pulmu Manninen
Marxismi-Leninismin Instituutti (Moskova)
Torsten Meiring (Oslo)
Mikkelin Painos
Museovirasto
Juha Mäkinen
Neste Oy
Neuvostoliittoinstituutti
Norsk privatarkivinstitut
oikeusministeriön vankeinhoito-osasto
Opiskelijoiden sos.dem.yhdistys
Otava
Paasipaino
Paikallishistoriallinen toimisto
Panorama DDR (Berlin)

Paperiliitto
Pankkitoimihenkilöliitto
Peruspankki
Pinkus Theo (Zürich)
Progress Publishers (Moscow)
Puutyöväenliitto
Rakennustyöväen Liitto
Rautatieläisten Liitto
Rauman Työväenyhdistys
Seppo Rousu
Seija Salmela
Sammenslutningen af Lokalhistoriske Arkiver
Per Schybergson
Jukka Sihvola
Briitta Simpson
Siirtolaisinstituutti
Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
Suomen Ammattiliittojen Lomajärjestö SAL
Suomen Asuntoliitto
Suomen lakimiesliitto
Suomen Pankki
Suomen Elinkeinoelämän keskusarkisto
Suomen sanomalehdistön Historia-Projekti SSLH
Suomen Sosialidemokraatti
Suomen kielen nauhoitearkisto
Suomen Työväen Musiikkiliitto
Suomen Työväen Säästöpankki
Suomen Sosialidemokraattisen Opiskelijanuorison Keskusliitto
Tiina Sulin
Tammi
Tampereen Automiehet
Tampereen Yliopiston Kirjasto
Tanskan LO
Niilo Teerimäki
Toimihenkilöiden ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitto TVK
Turun maakuntamuseo
Työeläkekassa
Työväen Akatemia
Työväen Kuntoliitto

Työväen Taloudellinen tutkimuslaitos

Työväen Urheiluliitto TUL

Työväen Sanomalehtien Tietotoimisto

Työvoimaministeriö

Vakuutus-Turva

Valtionarkisto

Valtion Työntekijäin ja Viranhaltijain Liitto VTVL

Valtion Virkamiehet

Veitsiluoto Oy

Veturimiesten liitto

Teppo Viramo

Visalan Työväenyhdistys

Yleisradio

LIITE 3

TILASTOYHTEENVETO

I Arkiston käyttö

tutkijakäynnit	1832
puhelintiedustelut	500
näyttelyissä kävijät	1890
ryhmäkäynnit	7

II Tutkijat

tohtorit	19
lisansiaatit	6
kandidaatit	48
opiskelijat	67
tiedottajat	34
toimitsijat	12
muut	74
ei tietoa	10
yhteensä	270

III Käytetty aineisto

kansiot ja sidokset	1424
erilliset asiakirjat	469
painotuotteet	678
lehdet	1079
valokuvat	8946
mikrofilmit	115
muistitietokeräelmät	63
yhteensä	12774

IV Lainaus

yleisälainaus	443
kaukolainaus	280
yhteensä	723

V Kopiopalvelu

valokopiot	3418
valokuvakopiot	47
yhteensä	3465

LIITE 4

TUTKIJAT - JAKAUTUMA

	määrä	%
opiskelijat	67	24.8
kandidaatit	48	17.8
tiedottajat	34	12.6
tohtorit	19	7.0
toimitsijat	12	4.4
eläkeläiset	8	3.0
lisensiaatit	6	2.2
paperityöläiset	6	2.2
taiteilijat	4	1.5
valokuvaajat	3	1.1
kirjastonhoitajat	3	1.1
kirjailijat	3	1.1
tutkijat	3	1.1
sihteerit	3	1.1
muut	41	15.3
ei tietoa	10	3.7

LIITE 5

ARKISTON KÄYTTÄJÄT TILAUSTEN MUKAINEN JÄRJESTYS

1.	FM Erkki Pärssinen	67
2.	Mag. Herman Beyer	64
3.	Dosentti Juhani Piilonen	30
4.	Opiskelija Jouni Eerola	23
5.	FK Ulla Ekman-Salokangas	18
6.	Toimittaja Heikki Laavola	18
7.	VTK Tero Tuomisto	18
8.	VTK Pekka Järvinen	17
9.	FK Risto Reuna	16
10.	Fil.yo Tapio Bergholm	13
11.	FM Osmo Hyytiä	12
12.	HuK Kari Kinnari	12
13.	Dos. Jaakko Paavola	11
14.	Prof. Hannu Soikkanen	11
15.	Valt.yo Tarja Jaatinen	10
16.	Fil.yo Jukka Nikkilä	10
17.	VTL Pauli Kettunen	9
18.	Opiskelija Eeva Nikkilä	9
19.	Toimittaja Erkki Wiksten	9
20.	FK Antti Kujala	8
21.	FL Erkki Wallenius	8

LIITE 6

ARKISTON KÄYTTÖ

TILAUSTEN JAKAUTUMINEN RYHMITÄIN %-JAKAUTUMA

	%
Sosialidemokraattinen puolue	29.1
Työväenyhdistykset	16.5
Ammattiyhdistysliike	9.6
Henkilöosasto	9.3
Vuoden 1918 tapahtumat	5.2
Työ , teollisuus	2.9
Sos.dem. Nuorisoliike	2.6
Sisäpolitiikka	2.5
Kommunistiset puolueet	1.9
Tilapäislehdet	1.8
Lehdistö	1.7
Sos.dem.Naisliike	1.4
Vappu	1.2
Yleiset aikakausjulkaisut	1.1
Työväen kustannusyhtiöt	1.1
Sosialismi	0.8
Työväen Urheiluliike	0.8
Raittiusliike	0.7
Työväen internationaalit	0.7
Sosiologia	0.7
Työväen Sivistysliitto	0.7
Rauhankysymys	0.6
Osuustoimintaliike	0.6
Kalenterit	0.5
Vaalit	0.5
Maakysymys, torpparit	0.5
Sos.dem.varhaisnuorisoliike	0.5
Muut	2.8

LIITE 7

LAINAUS - JAKAUTUMA

	YL	KL	YHT	%
Ammattiyhdistysliike	52	166	218	30.2
Työväenyhdistykset	144	63	207	28.6
Henkilöosasto	39	18	57	7.9
Sosialidemokraattinen puolue	23	19	42	5.8
Vaaliaineistot	33		33	4.6
Raittiusliike	28		28	3.9
Lehdistö	12	1	13	1.8
Kaunokirjallisuus	9	1	10	1.4
Sosialipolitiikka	9		9	1.2
Työväen Urheiluliike	9		9	1.2
Sisäpolitiikka	7	2	9	1.2
Yleinen historia	6	2	8	1.1
Sos.dem. Nuorisoliike	7		7	1.0
Filosofia	6		6	0.8
Sosiologia	6		6	0.8
Osuustoimintaliike	6		6	0.8
Sos.dem. Naisliike	5		5	0.7
Kirjallisuuden historia	5		5	0.7
Sosialismi	4		4	0.6
Uskonto, ateismi	1	3	4	0.6
Naiskysymys	3		3	0.4
Työväen muistitieto	3		3	0.4
Muut	26	5	31	4.3
	443	280	723	100.0

Huom. YL = yleislaina (lainattu arkistossa suoraan tutkijalle)

KL = kaukolaina

YHT = molemmat yhteensä

AMMATTILIITTOJEN PERUSOSASTOT

LIITE 8

SIGNUM	LIITTO	OSASTOJEN MÄÄRÄ	KORTTIEN MÄÄRÄ	KANSIOIDEN MÄÄRÄ
331.88.1	TYÖLÄISLIITTO	25 KPL	25 KPL	13 KPL
331.88.601	SAHA-KULJETUS- JA SEKATYÖVAEN LIITTO	36 KPL	37 KPL	38 KPL
331.88.613	SAIRAALAHENKILÖKUNTA, MIELI- SAIRAAHOITAJAT, APUHENKILÖ- KUNTA	1 KPL	1 KPL	
331.88.621.3	SÄHKÖTYÖNTEKIJÄT	2 KPL	2 KPL	2 KPL
331.88.622.31	KIVITYÖNTEKIJÄIN LIITTO	24 KPL	40 KPL	20 KPL
331.88.624	TIE- JA VESIRAKENNUSTYÖVAEN LIITTO	22 KPL	25 KPL	6 KPL
331.88.630	MAA-MATSA- JA UIITTOTYÖVAEN LIITTO	68 KPL	74 KPL	10 KPL

SIGNUM	LIITTO	OSASTOJEN MÄÄRÄ	KORTTIEN MÄÄRÄ	KANSIOIDEN MÄÄRÄ
31.88.640	TALOUS- JA RAVINTOLATYÖNTEKI- JÄIN LIITTO (KOTIAPULAISET, PALVELIJAT, HOTELLI- JA RAVIN- TOLATYÖNTEKIJÄT, TALOUSTYÖNT.)	16 KPL	16 KPL	15 KPL
31.88.650	LIIKETYÖNTEKIJÄIN LIITTO	3 KPL	3 KPL	3 KPL
31.88.655	KIRJATYÖNTEKIJÄIN LIITTO	13 KPL	13 KPL	5 KPL
31.88.656 331.88.656.3)	KULJETUSTYÖLÄISTEN LIITTO (KULJETUSTYÖLÄISET, SATAMA-JA VESILIIKENNETYÖNTEKIJÄT, AJU- RIT, RAITIOVAUNUKULJETTAJAT, AUTONKULJETTAJAT, LENTOLIIKEN- TEEN HENKILÖKUNTA)	122 KPL	175 KPL	66 KPL
31.88.656.2	RAUTATEIDEN TYÖNTEKIJÄIN LIITTO (RAUTATIELÄISET, VETURIMIEHET)	20 KPL	25 KPL	
331.88.656.6	MERIMIEHET	3 KPL	3 KPL	1 KPL

SIGNUM	LIITTO	OSASTOJEN MÄÄRÄ	KORTTIEN MÄÄRÄ	KANSIOIDEN MÄÄRÄ
331.88.664 (331.88.664.6)	RAVINTO- JA NAUTINTOAINEITYÖ- VAEN LIITTO (ELINTARVIKETYÖN- TEKIJÄT, JUOMA-JA TUPAKKATEOL- LISUUSTYÖNTEKIJÄT, LEIPURIT)	109 KPL	110 KPL	85 KPL
331.88.671	MATALLITYÖVAEN LIITTO (METALLITYÖNTEKIJÄT, TORVI- TYÖNTEKIJÄT, KONEPAJAT, LÄK- KI-PELTI- JA VASKISEPÄT, ME- TALLIVALAJAT, RAUTA- JA METAL- LISORVAAJAT, SEPÄT, RAUTATEI- DEN KONEPAJAT, NAULATYÖNTEKI- JÄT, KONEENKÄYTTÄJÄT, PANNU- JA LEVYSEPÄT,PUTKIMIEHET)	293 KPL	296 KPL	241 KPL
331.88.671.1	JALOMETALLITYÖNTEKIJÄIN LIITTO	9 KPL	10 KPL	
331.88.674	PUUTEOLLISUUSTYÖVAEN LIITTO (PUUTYÖNTEKIJÄT, SAHATYÖNTEK.)	287 KPL	287 KPL	96 KPL
331.88.675	KUMI- JA NAHKATYÖVAEN LIITTO (NAHKA-JAKUMITYÖNT., SUUTARIT)	66+15 KPL	72 KPL	76 KPL

SIGNUM	LIITTO	OSASTOJEN MÄÄRÄ	KORTTIEN MÄÄRÄ	KANSIOIDEN MÄÄRÄ
1.88.676	PAPERITYÖVAEN LIITTO	29 KPL	30 KPL	31 KPL
1.88.677	VAATETUSTYÖVAEN LIITTO (VAATETUSTYÖNTEKIJÄT, KUTOMA- TYÖNTEKIJÄT, TEKSTIILITYÖN- TEKIJÄT)	81+21+2 KPL	85 KPL	114 KPL
<u>31.88.690</u> 331.88.698)	RAKENNUSTYÖVAEN LIITTO (RAKENNUSTYÖNTEKIJÄT, MAALARIT, SEKATYÖNTEKIJÄT) TEHDAS- JA SEKATYÖVAENLIITTO	282 KPL	286 KPL	304 KPL
<u>31.88.693</u> 331.88.697.2)	MUURARIEN LIITTO (MUURARIT, UUNITYÖNTEKIJÄT, KAAKELI- JA FAJANSSITYÖNTEKI- JÄT, KIPSI-JA RIKSILEVYTYÖN- TEKIJÄT)	25 KPL	25 KPL	26 KPL

YHTEENSÄ

1574 KPL

1640 KPL

1143 KPK